

تساوی فرصت‌ها در آموزش

چشم‌انداز، به عدالت آموزشی

تهیه و تألیف: رضا رحمتی، د.روزخوان یغما، جسیم
درویشی، کامیار سیدی سناک

سروش‌نامه: رحمتی، رضا. (۱۳۸۲)
عنوان و نام بدیدآور: تساوی فرصت‌ها در آموزش (چشم‌اندازی
به عدالت آموزشی) / نویسندگان: رضا رحمتی، بهروز خوان یغما،
حسین درویشی، کامیار سعیدی ستک
مشخصات نشر: تهران: آقائی، ۱۴۰۳. چاپ اول
مشخصات ظاهری: ۹۷ صفحه رقعی
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۱۸-۳۶-۸
فهرست نویسی: فیبا
رده بندی کنگره: ۲ / LC۱۹۳
رده بندی دیویی: ۳۷۰/۱۱۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۹۱۰۰۶۳

موسسه انتشارات آقائی

نام کتاب: تساوی فرصت‌ها در آموزش

نام نویسندگان: رضا رحمتی، بهروز خوان یغما، حسین درویشی،

کامیار سعیدی ستک

ناشر: نشر آقائی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ: ۱۴۰۳، اول

چاپخانه: سپیدان تهران

قیمت: ۱۲۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۱۸-۳۶-۸

نشر و پخش: تهران میدان انقلاب انتشارات آقائی

Www.Aghaepub.com تماس: ۰۹۱۲۴۷۵۸۶۰۳۳

مقدمه مولف

آموزش، به عنوان یکی از بنیادی‌ترین حقوق انسانی، نقش بی‌بدیلی در شکل‌دهی آینده فردی و جمعی ایفا می‌کند. در جهانی که عدالت و برابری از اساسی‌ترین ارزش‌های جماعی شناخته می‌شوند، مفهوم عدالت آموزشی جایگاهی ویژه پیدا کرده است. عدالت آموزشی تنها به معنای دسترسی برابر به منابع و امکانات آموزشی نیست؛ بلکه به معنی است برای تضمین این که هر فرد، صرف‌نظر از پیشینه اقتصادی، اجتماعی یا جغرافیایی خود، فرصت‌های برابر برای رشد و شکوفایی داشته باشد.

ایده نگارش این کتاب از مشاهده عمیق شکاف‌هایی شکل گرفت که میان فرصت‌های آموزشی افراد در مناطق و شرایط مختلف وجود دارد. در بسیاری از جوامع، عوامل متعددی چون فقر، جنسیت، قومیت و موقعیت جغرافیایی مانع دستیابی گروه‌های خاصی به آموزش باکیفیت می‌شود. این نابرابری‌ها نه تنها حق بنیادین آموزش را نقض می‌کنند، بلکه پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی گسترده‌ای نیز در پی دارند.

در این کتاب، تلاش شده است با نگاهی جامع به مفهوم عدالت آموزشی، ابعاد مختلف آن بررسی شود. از تحلیل چالش‌ها و موانع موجود تا ارائه

راهکارهای عملی برای کاهش این شکاف‌ها، هدف این است که به‌عنوان یک منبع الهام‌بخش برای سیاست‌گذاران، پژوهشگران و علاقه‌مندان به حوزه آموزش و عدالت اجتماعی عمل کند.

امیدوارم این کتاب بتواند گامی کوچک در مسیر ایجاد سیستمی باشد که در آن آموزش نه تنها یک امتیاز، بلکه حقی واقعی برای همه انسان‌ها باشد؛ حقی که از مرزهای جغرافیایی، طبقاتی و فرهنگی فراتر رفته و به ابزاری برای توانمندسازی و پیشرفت تبدیل شود.

با احترام و امید به آینده‌ای عادلانه‌تر.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

- فصل اول : چرا عدالت آموزشی مهم است؟ ۱۶
- اهمیت آموزش در توسعه انسانی ۱۸
- رشد اقتصادی و آموزش ۱۸
- پیامدهای سلامت و آموزش ۲۰
- انسجام اجتماعی و مشارکت مدنی ۲۱
- توانمندسازی فردی از طریق آموزش ۲۱
- چالش های پیش روی سیستم های آموزشی ۲۲
- مفهوم عدالت در تعلیم و تربیت ۲۴
- مبانی نظری عدالت در تعلیم و تربیت ۲۴
- عدالت اجتماعی در آموزش و پرورش ۲۶
- برابری در مقابل برابری ۲۷
- نقش برنامه درسی و آموزش ۲۸
- چالش های تحقق عدالت در آموزش و پرورش ۲۹
- اهمیت مشارکت جامعه ۳۰
- اهداف و ضرورت پرداختن به عدالت آموزشی ۳۱
- درک عدالت آموزشی ۳۲
- اهداف عدالت آموزشی ۳۳
۱. دسترسی عادلانه به آموزش با کیفیت ۳۳
۲. ارتقای انسجام اجتماعی ۳۴

۳۵.....۳. توانمندسازی جوامع به حاشیه رانده شده

۳۵.....۴. افزایش فرصت های اقتصادی

۳۶.....ضرورت پرداختن به عدالت آموزشی

۳۶.....۱. مبارزه با نابرابری های سیستمی

۳۷.....۲. ایفای تعهدات حقوق بشر

۳۷.....۳. آماده سازی نسل های آینده برای چالش های جهانی

۳۸.....۱. ابعادهای تحقق عدالت آموزشی

۳۸.....۱. اصلاحات سیاست

۳۸.....۲. مشارکت جامعه

۳۹.....۳. آموزش فرهنگی مرتبط

۴۱.....فصل دوم: مفاهیم و نظریات

۴۳.....تعریف و ابعاد عدالت آموزشی

۴۳.....تعریف عدالت آموزشی

۴۵.....مبانی نظری عدالت آموزشی

۴۵.....ابعاد عدالت آموزشی

۴۵.....۱. ابعاد افقی

۴۶.....۲. ابعاد عمودی

۴۷.....۳. بعد فرهنگی

۴۷.....۴. بعد رویه ای

۴۸.....اهمیت پرداختن به عدالت آموزشی

۴۹.....نظریه های مرتبط با عدالت در آموزش و پرورش

۱. نظریه عدالت رالزی ۴۹
۲. رویکرد قابلیت های نوسبام ۵۱
۳. نظریه های عدالت توزیعی ۵۲
- الف- برابری طلبی ۵۳
- ب. شایسته سالاری ۵۳
۴. نظریه های عدالت رابطه ۵۴
- ب- نحوه کنش ارتباطی ۵۵
۵. متقابلی در عدالت آموزشی ۵۵
- تفاوت بین برابری و عدالت در آموزش ۵۶
- تعریف برابری در آموزش ۵۶
- تعریف عدالت در آموزش ۵۷
- رابطه متقابل بین برابری و عدالت ۵۸
۱. عدالت توزیعی ۵۹
۲. عدالت رویه ای ۵۹
۳. عدالت ترمیمی ۶۰
- پیامدهای اصلاحات آموزشی ۶۱
۱. توسعه سیاست ۶۱
۲. طراحی برنامه درسی ۶۱
۳. توسعه حرفه ای ۶۲
- فصل سوم : چالش های جهانی عدالت آموزشی ۶۳
- فقر و نابرابری اقتصادی در آموزش و پرورش ۶۵

- درک فقر در آموزش ۶۵
- چرخه فقر و آموزش ۶۶
- نابرابری اقتصادی و تأثیر آن بر آموزش ۶۷
- نقش وضعیت اجتماعی و اقتصادی (SES) ۶۷
- تأثیر نابرابری بر نتایج آموزشی ۶۸
- چشم انداز جهانی فقر و آموزش ۶۹
- نابرابری های منطقه ای ۶۹
- پرداختن به فقر و نابرابری اقتصادی در آموزش و پرورش ۷۰
- توسعه های خط مشی ۷۰
- تأثیر جغرافیا و مناطق محروم از نابرابری آموزشی ۷۲
- درک نابرابری های جغرافیایی در آموزش ۷۳
- نقش موقعیت جغرافیایی ۷۳
- عوامل اجتماعی و اقتصادی ۷۴
- تأثیر نابرابری جغرافیایی بر نتایج آموزش ۷۵
۱. دسترسی به منابع ۷۵
۲. کیفیت معلم ۷۵
۳. فرصت های برنامه درسی ۷۶
۴. سرمایه اجتماعی ۷۶
- نابرابری های جغرافیایی در مناطق مختلف ۷۷
- پرداختن به نابرابری جغرافیایی در آموزش ۷۸
۱. مدل های تامین مالی عادلانه ۷۸

۲. سرمایه گذاری در زیرساخت ۷۸
۳. راهبردهای جذب و حفظ معلم ۷۹
۴. ابتکارات مشارکت اجتماعی ۷۹
- نقش جنسیت و نابرابری های جنسیتی به عنوان عوامل نابرابری
آموزشی ۸۰
- درک نابرابری جنسیتی در آموزش ۸۰
- زمینه تاریخی ۸۱
- وضعیت کنونی نابرابری جنسیتی در آموزش ۸۱
- موانع دسترسی به آموزش ۸۲
- تأثیر نابرابری جنسیتی بر نتایج آموزشی ۸۳
- پیامدهای اقتصادی ۸۳
- پیامدهای اجتماعی ۸۴
۱. مداخلات سیاستی ۸۵
۲. مشارکت جامعه ۸۵
۳. اصلاح برنامه درسی ۸۶
۴. خدمات پشتیبانی ۸۶

۸۹

منابع

- فصل اول ۹۱
- فصل دوم ۹۴
- فصل سوم ۹۶

مقدمه

در طول تاریخ، آموزش به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای توسعه انسانی شناخته شده است. از روزگاری که سوادآموزی تنها به گروه‌های خاصی از جامعه محدود بود تا امروز که شعار "آموزش برای همه" به یک آرمان جهانی تبدیل شده است، مفاهیم عدالت و برابری در حوزه آموزش همواره مورد توجه بوده‌اند. اما با وجود پیشرفت‌های قابل توجه، هنوز بسیاری از جوامع با چالش‌های جدی در تأمین عدالت آموزشی روبه‌رو هستند.

کتاب "ساوی فرصت‌ها در آموزش: چشم‌اندازی به عدالت آموزشی" بر آن است تا به این چالش‌ها بپردازد و دریچهای تازه به مفهوم عدالت آموزشی باز کند. هدف اصلی این اثر، بررسی عواملی است که موجب نابرابری در دسترس بودن آموزش می‌شوند و ارائه راهکارهایی برای برطرف کردن این موانع. در این راستا، تلاش شده است که به موضوع از زوایای مختلف، از جمله اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی نگاه شود.

